

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice šte. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Ljubljana „25. in 29. aprila“.

Mestni očetje starega zbora so pretekli torek 25. aprila, imeli svojo zadnjo sejo. Izid zadnjih dopolnilnih volitev je bil naznanjen in novoizvoljeni potrjeni. Dosedanji župan g. Lašan se je potem svoji službi kot župan ljubljanski odpovedal, ostane pa še mestni odbornik. Pri tej priliki je bil po nasvetu g. Dreca za častnega meščana izvoljen.

Danes, 29. aprila, je zopet seja mestnih odbornikov, ter bo izvoljen novi župan za Ljubljano. 25. in 29. dan aprila sta tedaj za glavno mesto imenitna dneva. Prvi sklene dosedanjo dobo protinarodnega gospodarstva in drugi prične po dolgem prenehanju novo dobo narodnega gospodarstva. Naj bilo bi vspešno!

Že pred volitvami, ko se je namreč začelo nemškutarjem dozdevati, da njih kandidati ne bodo zmagali, se je govorilo, da g. Lašan od županstva odstopi, če zmagajo narodnjaki. Prav veliko tej govorici nismo verjeli, ker zarad dolge skušnje že vemo, kako je s takim žuganjem; zato smo mislili, da je to le kaka voliina zvijača, s katero se hoče na prijatelje dosedanjega vladanja in na neodločne, mlačne volilce še bolj pritiskati. Tem neverjetniša se nam je novica zdela, ker v deželni zboru še vedno sedita unstranska poslanca trgovinske zbornice; če ravno je ta zbornica po zadnjih volitvah narodna ter njima je tudi očitno nezupnico izrekla. — Ali g. Lašan je ostal mož beseda, ter je pri zadnji seji starega zbora odstopil, ker ni hotel ali mogel predsedovati mestnemu odboru, s ktere ga večina se

njegovo mišljenje ne strinja. To je hvale vredno in pošteno in zato mu tudi ne zavidamo častnega meščanstva, toliko manj, ker za mesto se je vendar le trudil in mnogo let delal, če tudi ne vselej po željah in mislih narodnjakov.

Po volitvah za državni zbor je izvolitev narodnjakov za mestni odbor druga velika in imenitna zmaga Slovencev. Bog daj skoraj še tretjo za deželni odbor, potem bomo še le gospodarji v svoji lastni hiši; potem še le jenja nenaravni stan, da manjšina 5% gospodarji čez večino 95%, kar res je bil žalosten prizor ne le za narodnjaka, ampak za vsakega poštenega in pravičnega možaka, bodi si že narodnosti katere koli hoče. Nerazumljivo je moglo to vsakemu biti, kdor ni vedel po kakih sredstvih se je doseglo, pa — znabiti še tudi potem. Piacilni dan pa vendar le pride — vselej; kar je nenaravnega, se mora pred ali potlej razrušiti. Za kolovodjo g. D. nastanejo pa zdaj taki dnevi doma, kakor nekdanj za znanega Ceneta Kluna na ptujem. Narod je odpadnika zavrgel in po smrti se ga nikdo več ne spominja; ali če se ga, kako vse drugače, kakor g. dr. Bleiwisa in drugih narodnjakov kateri so delali za svoj narod ter mu zvesti ostali do prerane smrti. Skienjena doba vsakemu glasno kliče: „Delaj prav in pošteno ter ne obračaj plajšča po vetru“. Le kar je naravnega zamore obstati; nenaravno, če tudi še toliko umetno sestavljeno, propade pred ali potlej. Toliko o „25. aprila“.

Z veseljem pozdravljamo dan 29. aprila, dan izvolitve narodnega župana. Čez trinajst dolgih let dobi tedaj Ljubljana; središče slovenskega naroda, zopet slovenskega mestnega predstojnika. Bodi že izvoljen ta ali

uni, Slovenec bode vsaki, toraj tudi vsaki, kakor upamo, po slovenski zavesti pošteno delal za blagor mestojanov naj pred in za slovenski narod sploh. Upsamo, da je danes velik korak storjen k dosegu ravnopravnosti Slovencev z drugimi narodi v Avstriji. Zato se dneva „29. aprila“ gotovo vsak pošten Slovenec odkritosrčno veseli in raduje.

Smemo li pri tej priliki kako željo izreči? N komur nočemo biti s prezgodnimi nasveti nadležni, ampak izrečemo le to, kar smo stokrat že slišali in sliši lahko vsaki, kdor hoče poslušati. Prva naša želja je, naj bi se postopalo zanaprej bolj katoliško. Slovenec je sploh in povsod katoličan; Ljubljana ima pri marsikaterih napakah vendar le katoliški značaj, to pripozna vsak ptujec, kateri koli sim pride; naj bi se toraj ta značaj ne vničeval; naj bi se blago čutilo katoličanov ne žalilo več, kakor se je že večkrat zgodilo. — Druga želja je, da postopalo naj bi se konservativno. Liberalizem ni domača rastlina, ampak zasejala in zatresila se je tihotapsko, kadar so gospodarji in čuvaji spali. Da se je mnogo razrastla, ni čuda, saj tla in okoljine so bile čez vse ugodne. Ko je pa začela sad roditi, smo žalibog vsi čutili, koliko je grenak in zategel. Občutili so ga ti v verskih, drugi v denarnstvenih, tretji šolskih in jezikovnih zadevah itd., marsikteri pa v vsih. Tedaj preč s ptujščino; čemú gojiti, kar nam ne ugaja! Pač so bili časi, ko človek ni bil niti olikan niti razumen, če ni bil liberalen (se vé, ad exemplum regis, po liberalni vladi), a taki nazori bolj in bolj ginejo; začelo se je spoznavati, kam nas je liberalizem (v političnih in verskih rečeh) pripeljal.

Okrožnica Stromayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

III.

Opomniti mi je: cerkev je bila v polovici tretjega stoletja v veliki nevarnosti, da je ne razruši razkol novacijanski. Zapleli so se nepredvidno v stvar mnogi biskupi in spovedniki, v cerkvi pa je bil nered velik. Zato ravno sveti Ciprijan piše svoje delo ter v njem tako krasno popisuje edinost cerkveno, da ga v tem še nikdo ni dohitel. Vednega spomina in slave vredne so njegove besede: ecclesia quae una est, quae in multitudinem totius incrementum foecunditatis extenditur. Quomodo solis multi radii, sed lumen unum; et arboris rami multi, sed robur unum tenaci radice fundatum; et cum de fonte uno riviplurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis copiae largitate, unitas tamen servatur in originale. Avelle radium solis a corpore, divisionem lucis unitas non capit; ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit; a fonte praecide rivum, praecisus arescet. Sic et ec-

clesia Domini luce pertusa per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis cotendit, profluentes largiter rivos latius expandit, unum tamen caput est et origo una, et una mater foecunditatis successibus copiosa. Kaj toraj pomenjajo omenjene besede sv. Ciprijana v tem posebnem slučaju, v katerem je bila cerkev božja v njegovem času? Očividno sledeče: vsaki biskup vrši enako moč in enako zvanje z vsemi drugimi biskupi v svoji biskupiji; toda poleg te posebne moči ima vsak biskup še pravico in dolžnost, da se in solidum briga za vse, kar se godi v cerkvi, posebe mora buditi in delovati, da se ohrani edinost v cerkvi, ondi pa, kjer je uničena, da se zopet povrne. Razun posebnega značaja biskupskega, ki ga družji z lastno svojo čedo, kaže tu pisatelj tudi občni značaj, ki družji posameznega biskupa s celo cerkvijo ter ga čini odgovornega za vse, kar se v njej godi in ne godi; zato v svoji knjigi tako-le nadaljuje: quam unitatem firmiter tenere et vindicare debemus maxime episcopi,

qui in ecclesia praesidemus, ut episcopatum quocumque ipsum unum atque indivisum probeamus. Nemo fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida praevaricatione corrumpat. Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum parstentur. To izvaja sveti pisatelj iz nature cerkve božje in njene edinstva, a potrjuje tudi s svojim lastnim vzgledom, ker je kot slaven in po vsej cerkvi spoštovan biskup z vsemi silami deloval, da se povrne edinost v cerkvi. Med njegovimi spisi jih je mnogo, ki govore o tem; posebno so pa zanimiva pisma na rimsko cerkev in rimsko duhovništvo, posebej pa na papeža Kornelija, v katerem ga prosi, naj ne daje nepoznanim duhovnom in biskupom listov imenovanih „litterae communicatoriae“, s kterimi se taki ljudje večkrat usilijo kakor volkovi med čedo Gospodovo ter se jim tega ne more braniti, ker ako se podobna pisma navadnih biskup lahko prezirajo, se vendar ne sme nikdo opreti takim pismom vrhovne oblasti v cerkvi t. j. papeža Kornelija.

Po vsem tem vprašam, kje je ta sveta medsobojnost in solidarnost? Kar se tiče ka-

— In — da do tretjega pride — je naša želja, naj bi se zana prejšnja zbadljivo zabavljanje opustilo. Čemu tudi! Večino imamo; poslušajmo se je v blagor mesta in naroda vsak iz svojega stališča ter ogibajmo se, kjer le sicer mogoče, prepira in razprtij. Pokažimo nasprotnikom v dejanji in pisanji, da nismo iskali prepira, ampak svojih pravic, ki nam gredo po božjih in državnih postavah. Tako delovanje bo najbolj ugajalo mestnim in narodnim potrebam in nasprotnika ne odbilo, ampak pridobilo.

Še bi imeli marsiktero željo, n. pr. o slovenskem vradovanji, v izgled vradnijam in županom po deželi, pa to prepustimo previdnosti slovenske večine v mestnem odboru. Slovenski večini in narodnemu, danes izvoljenemu županu kličemo: „Ad multos annos“!

Politični pregled.

V Ljubljani 28. aprila.

Avstrijske dežele.

Katol.-politiško društvo v Josefstadt-u na Dunaji je imelo društveno zborovanje 18. t. m. Prvomestnik dr. Alojzij Gruber je govoril, kako vrediti pobiranje Petrovega vinarja. V uvodu je govoril o bojih svetnih knezov s papeži, ki so nastajali, ko so Karloviči (potomci Karola velicega) pešali; o porabljenji cerkvenih posest, škofij in opatij, dokler niso po sili vzeli cerkvene države in jo vtelesili laškemu kraljestvu. Z oropanjem cerkvenih posest in posebno papeževe države je katoliška Cerkev prišla v stiske in revščino; a ta še vedno traja, zato je treba, da se pobiranje Petrovega vinarja vredi po dobro premišljenem načrtu, kakor je primerno sedanjemu času. Govornik je o tem nadaljeval 25. t. m. in navedel v ta namen več točk. G. Kohl je govoril o nekem članku v „Vaterland“ „die N. fr. Presse und der Antisemitismus“ in je dotične opazke narejal o gibanji judov in o rešenji socialnega vprašanja.

Česke šole v Dolenji-Avstriji.

V nedeljo 23. t. m. so glasovali Čeho-Slovani na Dunaji pri „zlatem jagajetu“ Humberger-Strasse št. 35; navzočih je bilo kakih 400 Čehov, ki so se posvetovali o napravi českih šol v Dolenji-Avstriji. — Konečno so sprejeli resolucijo, v kateri zbor sklene, naj se izvoli odsek, ki se bode dogovarjal z dru-

štvom tukaj obstoječim „Komensky“ za napravo ljudskih šol v Dolenji-Avstriji, in stvar naj se temeljito pretrese.

Državni vojni minister gref Byland-Rheidt je postal Feldzeugmeister. Tako tudi Dahlen v Sarajevu.

Sarajevski list javlja razglas generala Dahlen-a, v katerem se obeta begunom, ki se povrnejo do 20. maja v svoje domače kraje in se oglašajo pri oblastih prizanašanje kazni, ako niso krivi drugih zločinstev. Zoper vporne in navadne hudodelce se bode po postavi strogo postopalo.

Vnanje države.

Nemški poslanec **dr. Schlözer** je izročil danes opoldne svetemu Očetu svoje pooblastivna pisma, kakor je že tam navada. Ob kratkem je nagovoril sv. Očeta. Papež so odgovorili, kako jih močno veselijo, da morejo zopet občevati s Pruskim, in upajo, da se bode verski mir povrnil. Ko so se odmaknile osebe, ki so bili pri zaslišanji, govorili so Leon XIII še sami z dr. Schlözerjem, a ta je pozneje obiskal kardinala, državnega tajnika Jakobinita.

Iz Pariza. **Jules Ferry** je pri zboru učeniških družeb na vse kriplje zatrjeval, da pošilna šolska postava ni brezverska, niti on, niti drugi, ki so izdelovali to postavo, vere ne sovražijo. Ko so se pa posvetovali o tej postavi, rekel je, redovnike proč iz šol, ker kljubu prepovedi, v veri poučujejo v javnih šolah. No, g. minister, mar li ste lagali in se hlinili popred ali lažete in se hlinite zdaj! — Seine — Praefekt Fiequet (poglavar okraja Seinskega) pa dela bolj odkrito, on mora že vedeti, kako bode vstregel svojemu gospodu. Male šole so imele namest štirih osem dni počitnic; tako so dobili čas, da so iz šol spravili križe in vsake verske podobe. Sicer se pa Fiequet prizadeva sestaviti šolsko svetovalstvo po dvasetih pariških okrajih; zlasti pa skrbi, da ne pride kak duhoven tega ali unega verskega izpovedanja v svet, sploh se vsacega ogibljuje, kdor ni znan bogotajec. Rudečkarji pariške občine mu, to se zna, povsod gredo na roke; jednako postopajo tudi občine in državne gosposke drugod.

Č z Francozko deželo so res prišli žalostni dnevi; Bog zna, kaj še bode. To so nasledki indiferentizma — malomarnosti v verskih rečeh

in državnega katolicizma. Tudi pri nas tega mrčesa vse mrgoli, zlasti v srednjih stanovih. Bog nas obvaruj tudi takih nasledkov!

Na Francoskem so imeli te dni volitve v občinske zборе. Vdeleževanje ni bilo nič kaj živahno, v polovici mest še volitve niso mogli izvršiti, ker ni bilo volilcev, volitev bode mogla še jedenkrat biti. V francoski Flandriji so bili konservativci skoraj povsod na vrhu, in pri drugih volitvah bode menda imeli še več vzpeha. — Po zahodnih krajih bode menda volili samo verne katolike v šolske odbore, med temi župnike v kraji, tako da tam ne bodo lahko mogoče speljati brezverske postave. Časnik „Republique Française“ v strahu pred tem zahteva posebne nadzornike za vsak kraj, ki bodo potovali od kraja v kraj in pregledovali, ali se ne izreka kje „Bog“ v šoli vkljubu novi postavi. Predlog bi bil tudi zaradi tega koristen, ker bi bilo mnogo služeb praznih za tiste brezverce, katerih sedaj nimajo kam vtakniti.

Pri zborih občinskih svetovalcev protestuje se v eno mer zoper to postavo „nesreče“; večina je sedaj na tej, sedaj na drugi strani. Povsod prednik (praefekt) zoper to protestuje, rekoč da stvar ne gre v področje teh svetovalcev; le v okraji Seine-et-Marne ni bilo protesta, ker so svetovalci hvalili postavo kot izvrstno; tukaj so bili tedaj kompletni, razpravljati to vprašanje, po drugod pa bi ne bili! Čudna logika!

V več krajih so že sestavljeni odseki, ki bodo delali proti postavi. Kardinal Bonnechose, nadškof v Rouen, je poslal pastirski list duhovnom svoje škofije v zadevah te postave, ter starišem in učnikom daje vodila in priporočila, naj otroke pošiljajo v šole tako dolgo, dokler učenk ne govori nič zoper vero; ko bi se pa to zgodilo, naj pa šole vstavijo, dokler ni odstranjen tak učitelj, ali dokler ni katoliške svobodne šole.

Iz Rima. Govorice, da tudi Rusija želi svojega poslanca pri papežu imeti in da bode rusko vlado pri papežu zastopal g. pl. Masalov. Pripravljajo pa tudi v Rimu posebno poslanstvo papeževo pri venčanji (kronanji) ruskega cara. Odposlan bode baje kardinal Horvad, spremljevali ga bodo nekateri cerkveni dostojanstveniki in častniki papeževe telesne straže.

toliške cerkve, nahaja se sveta stolica rimska v veliki stiski; toda pove naj se mi le en katoliški biskup, ki ne bi imel stvari vrhovnega pastirja za svojo lastno stvar; ki ne bi dragovoljno odkupil časti in svobode svete rimske stolice s svojim položajem, da, tudi z lastnim življenjem? Kakor nekaj za svetega Petra v ječi, tako tudi danes moli cerkev katoliška in deluje, da se tim prej povrne svetemu očetu čast in svoboda. V tej edinosti je cerkvi največje tolažilo in upanje, njena bodočnost. — Kteri je vzrok, da je moč vladik nemških danes v pregnanstvu in v tamnicah večja, nego je bila, ko so mirno sedeli na svojih stolicah? Ta, da je ves katoliški svet s papežem rimskim na čelu z njimi eno telo in ena duša. Peter Veliki, veleumni in velezaluzni, zelo se je pregrešil, ko je razrušil moskovski patriarhat, toda bil je premagan; mi pa vprašamo: ali bi se bilo to moglo zgoditi, ko bi bil tedaj patriarhat moskovski v oni zvezi z zapadno cerkvijo in sveto rimsko stolico, v kateri je danes patriarhat beneški ali pa nadbiskupija kolonjska in poznajnska?

Bodi mi tudi dovoljeno nekaj v to svrho

navesti iz lastne svoje izkušnje. Neki zloben duhovnik podtaknil je imenu mojemu grd govor, kterege sem neki govoril v zboru vaticanskem. Skoro iz vseh krajev sveta imam pisma, v kterih me povprašujejo biskupi katoliški: za božjo voljo brat, ali je mogoče, da si ti govoril take nedostojne in haeretične usuke, ki se s tem govorom raznašajo po širnem svetu? Neprijetno zdelo se mi je po eni strani odgovarjati in odbijati od sebe obrekovanje s pozivom na stenografične zapisnike, ki se hranijo v Vatikanu; na drugi strani pa moram reči, da sem se zelo radoval, ko sem doživel po lastni izkušnji, kako sveta cerkev proti vsaki zmoti brani pazno oko vsega sveta in sveta solidarnost vsega episkopata. Doživel sem tudi to, da se je vsled neopreznosti in malomarnosti zavleklela v eno naših najbolj odličnih domačih cerkva „biandria“, pa je o tem spregovoril javno neki biskup ter s tem dal povod, da se ohrani sveta, edina in nerazvezljiva zakonska zveza ter da se nesnaga odstrani iz cerkve; nikdo mu pa ni mogel odgovarjati, da je s takim postopanjem posegel s srpom na tujo njivo, ker je episcopatus

unus, cujus a singulis in solidum pars tenetur in ker ga k temu pooblaščajeta moč in pravo katoliške solidarnosti, ki je lastna vsakemu biskupu.

Ko bi toraj danes vstal iz groba sveti Ciprijan z zlato knjigo o cerkveni edinosti v roci ter vprašal naše vladike: kje je danes v pravoslavni cerkvi ta živa medsebojnost in solidarnost. Cerkev pravoslavna v Bukarešti, v Belgradu, v Atenah in drugod so morebiti edine v veri; toda žive medsebojnosti in edine solidarnosti med njimi gotovo ni. Pred nekoliko meseci čitali smo v bolgarskih novinah, kako ponuja patriarh carigradski bolgarskemu eksarhu autokefalijo (samostojnost), sko mu prepusti šest do sedem sto tisoč Bolgarov, ki žive v Makedoniji. In kaj je storila pravoslavna cerkev, da odbije od sebe to nesposobnost in to grdo trženje s cerkvenimi pravicami. Nečem tudi soditi o slučajih, ki se je nedavno dogodil v našem sosedstvu.*) Vsakako je oslabil cerkveno oblast; a gotovo tudi

*) Pri volitvi novega patriarha v Karlovcih, pri kteri je bil po mnogih zaprekah sledujoč vendar le izvoljen vladni kandidat. Op. prelagateljova.

Nemško-amerikansko brzojavno žico (Kabel) iz Emden-a na zalivu Dollart izročilo se prometu 22. t. m. Nemški cesar je prvi poslal telegram predsedniku severnih držav, na kar je gospod prav sočutno odgovoril. Iz Evrope v Ameriko pelje že več žic po dnu atlanskega morja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 26. aprila. (Državni zbor) je včeraj sprejel v tretjem branji postavo zoper hudovoljno poškodovanje zadolženih posestev, potem pa je pretresal postavo o nepotrebnosti legaliziranja. Znano je, da je zbornica že lani sklenila tako postavo, pa gospodska zbornica jo je čisto zavrgla in namesto nje sklenila čisto novo postavo, ki se je včeraj obravnavala tudi v zbornici poslancev. Odsek je stavil dva nasveta: 1. da zbornica poslancev ostane pri svoji že lani sklenjeni postavi, 2. da sprejme tudi novo od gospodske zbornice sklenjeno postavo. Pa prvi nasvet nasprotuje opravičnemu redu državnega zbora, ki določuje, da se zavrženi predlogi v tisti sesiji ne smejo in ne morejo več pretresati. Zato je klub desnega središča sklenil glasovati zoper prvi nasvet odsekov; pa tega še ni bilo treba, ker predsednik dr. Smolka ni dovolil, da bi bil ta nasvet sploh prišel v razgovor. Pri postavi gospodske zbornice pa se je stavilo mnogo nasvetov, ker so poslanci želeli, da bi se legaliziranje odpravilo tudi še pri nekterih drugih pismih, in ne samo pri njih, ki jih je določila gospodska zbornica. Pflügel je nasvetoval, da ni treba legaliziranja za pobotnice cerkvenih predstojništev za vrnene dolgove. Krona wetter je nasvetoval, da tudi pisma občinskih predstojništev ne potrebujejo legaliziranja. In enak predlog je stavil tudi poslanec Neumayr. Ti predlogi so bili sprejeti, zavržen pa je bil predlog Neusserjev, da tudi hranilničnih pobotnic ne bi bilo treba legalizirati. Postava se bode toraj še enkrat izročila gospodski zbornici, ki bo pa gotovo nekatere reči vnovič premenila in jo zbornici poslancev nazaj poslala. Tako se toraj gledé legaliziranja pripravajo sim ter tje, pa skušnja kaže, da je nasprotnikov legaliziranja čedalje več, in da se bode prej ali pozneje ta reč prav temeljito dognala in odpravila. Včeraj

bi bila imela za vrsto priti tudi postava o zdravniških zbornicah, ki je pa tako slabo postavljena, da je zbornica ne bi mogla sprejeti. Da reč ni prišla v obravnavo, naznanilo se je predsedniku, da poročevalec zaradi bolehnosti ni prišel k seji, in tako je ta predmet odstavil z dnevnega reda. Ker je pa taka postava potrebna in koristna, je bode odsek še enkrat pretresal in jo tako osnoval, da bode zbornici vsaj mogoče za njo glasovati. Izmed mnogih peticij, ki so bile še na dnevnem redu, se je rešila samo ena gledé železnice v Šleziji ter po nasvetu odsekovam izročila vladi v priporočilo. Ob dveh bil je konec seje; prihodnja seja pa bo v petek in se prične splošnja obravnavo o colnem tarifu, ki bode trajala dva dni. V ponedeljek pa bode glasovanje o vprašanji, ali se preide v posebno obravnavo ali ne. Zbornica bode potem vsaki dan imela sejo, ker želi do srede meseca maja dognati to postavo. Za ponedeljek sporočilo se je vsem poslancem, ki jih ni na Dunaji, da morajo priti k glasovanju.

S Primorskega, 19. aprila. (Odgovor g. dopisniku v „Soli“, zv. 4, l. 2., str. 123) (Dalje.)

Ako me pa prištevate k drugi opoziciji v drugem zmišlu, namreč k opoziciji, katera je zoper brezversko šolo, aleluja! potem si pa štejem v največo čast, kajti prepričan sem, da spada k ti opoziciji vsa truma vseh katol. duhovnov, imajočih živo in pravo vero v Jezusa Kristusa, v največega našega pedagoga: *Itaque lex paedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justicemur* (Gal. 3. 24). In Kristus sam pravi: Ne imenujte se učnikov, zakaj eden je Vaš učnik — Kristus (Mt. 23. 10). Razume se: Kristus ni hotel s tem reči, naj bi se tisti, kateri uči, učnik ne imenoval, temveč reči je hotel: Vi se zamorete le toliko učniki imenovati, ako učite druge. To, karkoli ste slišali od svojega mojstra. Res je, da zadeva ta nauk v prvi vrsti duhovne; vendar pa zadeva tudi učitelje, kolikor se dotika zdrave pedagogike, učitelje namreč, kateri nočejo biti samo le učitelji, temveč tudi odgojevatelji v Jezusovem duhu.

Začnimo koj specijelno! Kar se tiče napadov na gosp. nadzornika, moram povedati, da jaz ne poznam napadov; jaz sem naštel le

to, kar se je zgodilo; toraj zgodovinsko: kod sem slišal od učiteljev, da se je zgodilo in da se še zdaj godi. Kakor vidite: jaz ne poznam napadov; ako pa vzamete Vi to za napade, za branje, za psovanje, vedite zopet, da izvira vse to iz Vašega tabora. Kaj je to n. pr.: napad, ako zahtevam neodvisnost sv. katol. cerkve v kontroliranju redov krist. nauku? Ali sem se v tem tako pregrešil? Kar sem zapisal, sem zapisal: istina je!

Prašam dalje: je li bilo treba meni odgovarjati v zadevi g. nadzornika in nadzornikov, ako jih je g. dopisnik od „Kranjske meje“ v Soči št. 7. pohvalil? Spada li to v mojo stvar? Mislite li, da se ne sme g. nadzorniku očitati „nepostavnosti“, ako ga je dopisnik od kranjske meje pohvalil? Sicer kdor je plačan za vsako stopinjo, lahko in veselo dela, da si vmes tudi nekoliko časti prikrpa; toda kdor mora delati še „čez navado“ — zastoj, kakor moramo mi drugi kateheti na več krajih delati, potem je že vse drugače. Jaz učim n. pr.: tri ure šole že več kakor po stari navadi na teden. In kaj dobivam za to? Goli, čisti nič! Ne, ne, kaj praviš: goli, čisti nič, saj dobivaš za nagrado: bobne in zajce in krinko itd. To je hvaležnost svetá! In to je to tem bolj krivično! Zakaj? Zdaj je šola popolnoma državni zavod: vse osebe se v tem zavodu plačuje, le katehet ne, katehet, kateri mora tu pa tam „čez staro navado“ podučevati. Je to pravica! Po pravici bi se moral saj taki odškodovati. Delo in breme se jim nekakšno tudi od šolskih oblastnih narašča, — za nagrado pa dobijo zajce in bobne. (Krist. ped. list izhaja na Dunaji l. 5., št. 6., str. 87, 88; št. 7., str. 102, 103). Pri vsem tem pa ne mislite, g. moj! da sem g. nadzorniku za to nevoščljiv, akoravno sem rečeno opazko zapisal, dovezeto iz zdravega lista; temveč s tem sem hotel le razodeti, rekoč: Ako se nam bremena „čez navado“ nakladajo, zakaj bi se nam ne zlagjšalo breme tudi s primerno odškodnino? Gospodar sv. evangelija je šel saj klicat delavcev v svoj vinograd: kdor je hotel, je šel; kdor ni hotel, ni šel; pri nas pa je vse drugače: danes ali jutri pride zavkaz od šolske oblasti, da se ima šola v dve šoli, dosledno v štiri oddelke razcepiti, ne da bi duhovna za to kaj prašali. Razume se, po novih postavah ni tega treba; toda vendar mora duhoven razumeti, ko mora namesto v dva v štiri oddelke ceptati kar naenkrat. Plačilo pa so: zajci in bobni.

Zdaj si še le pravo zadel, govoriš in omeniš: odškodnino. Kaj pa je z davki? Tukaj je človek še le v pravih kleščah! Prepričan sem, da se ne sme pod nobenim pogojem kmetu davkov zvišati; nasproti srčno moje mnenje je: kmetu močno davke znižati; kmet se mi smili. Da! moje mnenje je: Mi kateheti podučujmo v šoli rajše po stari plači, naj se nam še tako oddelki in ure bremena množijo, nego da bi se zavoljo nas revnemu kmetu davki množili, ker učimo tu pa tam v šoli namesto tri ure na teden po šest ali še več. Res je, da bi se dalo tudi temu v okom priti, ako bi se nekterim višim odvzelo in tam dostavilo, kjer je prav premalo. Gotova resnica je: kmet je začel že obupovati. Polje vam pušča v pušči, ker „lačen“ ne more delati. Kdor more razumeti, naj razume. Govoril sem pribežao z nekim mladenčcem iz Milana, kateri je bil prav dobro izšolan; ali jesti ni imel kaj. Prašam: kaj mu je pomagalo vse znanje? Klel je kralja, klel ministerstvo. Mislil sem, da mi skoči iz karete, kakor je živo govoril, slikavši mi italijansko mizerijo. Smilil se mi je, zato

državne ni okrepil; če pa je v cerkvi pravoslavni prava edinost in živa medsebojnost: kaj se je v tem slučaju storilo in solidum, da se dokaže svoboda in neodvisnost apostolskega zvanja? Vše sem omenil, da se v eni pravoslavni okrožnici očitno žali članek svete vere ter vprašam: kateri vladike so v imenu svete edinosti vstali braneč sveto vero ter brata svojega opomnili, da se tako ne piše ljudstvu krščanskemu? In, ali je to po nauku sv. Ciprijana: *copiosum corpus est sacerdotum concordiae mutuae glutinae atque unitatis vinculo copulatum, ut si quis ex collegio nostro haeresim facere et gregem Christi lacerare et vastare tentaverit, subveniant ceteri. Nam etsi pastores multi sumus, unum tamen gregem pascimus, et oves universas, quas Christus sanguine suo et passione quaesivit, colligere et fovere debemus. Epist. 68 ad Stephan.*

V tem obziru pa je tudi zelo važno vprašanje: kako si sv. Ciprijan misli izvir in pravi razlog te solidarnosti in ali se ona more doseči brez živega, vidnega poglavarja in brez pravega središča cerkvenega. Temu vprašanju odgovori naj sv. Ciprijan sam: „Probatio, pravi on, ad fidem facilis est compendio veri-

tatis. *L. quitur Dominus ad Petrum: Ego dico tibi, quia tu es Petrus et superhanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non vincent eam. Et tibi dabo claves regni coelorum et quae ligaveris super terram, erunt ligatae et in coelis, quaecumque solveris super terram erunt soluta et in coelis. Math. XVI. et iterum idem post resurrectionem suam dicit: pasce oves meas. Ivan. XXI. Super illum unum aedificat ecclesiam suam et illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis apostolis omnibus post resurrectionem suam potestatem tribuat et dicat: sicut misit me Pater ita et ego mitto vos, accipite Spiritum sanctum, si cujus remiseritis peccata, remittentur illi, si cujus tenueritis, tenebuntur. Ivan. XX. Tamen ut unitatem manifestaret unam cathedram constituit, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique et ceteri apostoli, quod fuit Petrus pari consortio praediti et potestatis, sed exordium ab unitate proficiscitur et Primatus Petro datur, ut una Christi ecclesia et cathedra una monstretur. —*

(Dalje prih.)

sem ga bil tudi vzel v kareto, zagledavši ga na poti proti Gorici.

Gospod dopisnik! s tem pa nikakor ne mislite, da sem proti šolam, s tem sem hotel le razkriti staro resnico, rekoč: Ako nam kmet jesti ne dá, tudi gospod nam ne dá, naj bi tudi znal celega Homerja na pamet. Prvo glasilo je: kruh, drugo je: znanje, kajti drugo brez prvega ne more biti. Nikdar ne pozabim, kar je rekel enkrat v novi šoli pri skušnji rajni Matija Doljak: Kmetijstvo, kmetijstvo podučujte v šoli! In prav je imel. Ljudske šole bi morale biti tako ustrojene, da bi prišli iz njih dečki — pridni in krepki kmetovalci; deklice pa — pridne gospodinje. Poleg glavnih predmetov naj bi se podučevalo po šolah v vrsti kmetijstvo — za dečke; za deklice pa ročna dela in gospodinjstvo sploh. S kmetijstvom bi morali biti združeni tisti predmeti, kateri bi se dali z njim združiti; drugi pa, kateri bi se ne dali, naj bi se „posebe“ podučevali, enako tako, kakor zdaj; toda ne kot glavni predmeti, temveč kot postranski, in le toliko, kolikor je primerno za ljudske šole. Zdaj se preveč časa za te potrat. Kmetijstvu mora dati nova šola, novo čast, katero je Bog sam odličil kmetijstvu. Kmet mora biti spoštovan, kakor vsak drug stan. Za to čast mora nova šola posebno dečke zavedati. Ako to doseže nova šola, potem je v resnici veliko doseglja. Zakaj noče kmet več delati? Vsak je navadno že vesel, bolj zadovoljen, samo, da je v kaki cesarski ali deželjski službi, naj bodo že čuvaj ali kurzor ali kar si bodi: le kmet noče več nobeden biti. Zakaj to? Kmet se prvič premalo spoštuje, med tem ko je vreden časti kakor drugi stanovi, in ako ne enake, saj bi ga ne smeli zaničevati. Kako delajo z njim, ko pride davke plačat ali ko pride h kakšni sodnji? Zakaj nočejo drugi še delati? Drugi ne morejo več zastran revščine; tretji pa se sramujejo, misleči: Jaz „znsam“ že toliko, da zamorem kakšno ces. službo dobiti in na to službo čaka večkrat do smrti brez dela. Torej nova šola mora priboriti kmetu čast; čast mu pa pribori, ako bode dečke do kmetijske časti zavedala: in ko bode kmet spoštovan, potem pa pojde tudi rajše ne delo! V to svrhu smo dolžni tudi mi duhovni nekoliko pripomoči, s tem, da večkrat govorimo tudi v cerkvi mimogrede, kako imeniten da je kmetovski stan.

Zdaj se povrnem zopet k ožji svoji nalogi. Ne morem, da bi ne omenil, ko sem že govoril v današnji nalogi o nehvaležnosti, katero mora doživeti manj ali več že vsak duhoven, ne morem, da bi ne napisal prilično še sledeče, kar je namreč znano že vsemu svetu. Katol. cerkev, ta naprava vsemogočnega Boga in njeni služabniki še le prav vedo, kaj se pravi: Nehvaležnost žeti. Nehoté mi pride tukaj na misel znani Tajani, italijanski rovar. Poslušajte! kako ta krivičnež govori. Potem, ko je l. 1879., 15. marca, priznal, da ima sv. katol. cerkev neznane zasluge v kulturni zgodovini, dostavi in reče: Danes pa, o gospodje! ko je katol. cerkev politiško misijo nam v prid dokončala, moramo sicer temu velikanskemu zavodu še neko misijo pripustiti in sicer samo še na moralnem polju; na politiškem pa kratko nikake več; vendar pa ni mogel dokončati, da bi ne bil rekel: Sv. kat. cerkev je šla mimo povsod dobro delaje in dobrote skazovaje: pertransivit beneficiendo. (Arturo Sterni, L' ater, p. 548) — Premišljevanje — — — Toda pustimo znanega Tajanija in obrnimo se na šolske pripomočke. Najprej Vas, g. s Krasa: prav lepo prašam: Ste li res

tako čudni, kakor se dá sklepati iz spisa Vašega, posebno iz dveh odstavkov? Nočete li res umevno čitati in čitanega razumeti? Kje stoji pisano, da bi bil jaz šolske pripomočke brezobzirno zametaval? Dobro je, da sem ravno že v „Slovincu“ št. 23, naštel paragraf, kateri govori vprav o nazornem nauku, namreč: Stökl-Paed. §. 72. Zdaj pa: moramo si li misliti nazorni nauk brez nazornih pripomočkov, v katerih govori: Stökl: §. 54., n. 2; dalje: §. 56 in na drugih raznoterih prostorih? Kaj mislite, ako sem hotel „indirektno“ razložek delati med pripomočki, kateri so za ljudsko šolo primerni in kateri niso, — kaj mislite? prašam: sem li hotel s tem vse pripomočke brezobzirno zavreči? Ne, ne, g. moj! Qui bene distinguit, bene docet. In poleg tega sem še zapisal, da nočem v tem obziru nič razsojevati, namreč: ali se morda (še „morda“ sem do stavil) preveč denarja zanje potrosi ali ne, dosledno: ali se jih čez mero nakupuje ali ne. Danes sem pa že prisiljen prašati: so li anatomijske table ali podobe za ljudske šole? Berite: Stökl-Paed.: §. 54., c, str. 262., in §. 59. 5, p. 298), kjer nam kar naravnost razloži pisatelj, da se zamore kaj takega uporabljati edino le na srodnjih in visokih šolah. To pripada v enako in še višo vrsto kakor „Tretje berilo“. In koliko denarja se zato ne potrosi! Trpi ubogi kmet, uboga para, tudi zavoljo tega! Tudi zoper te podobe sem slišal modro razsodbo modrega učitelja. To so tiste „brezpotrebne“ ropotije, katere niso za ljudsko šolo; temveč so le zato, da se stroški množijo. To je nekakšno sprevidela posredno tudi postava.

(Dalje prib.)

Domače novice.

V Ljubljani, 29. aprila.

(Seja mestnega odbora) je danes ob štirih popoldne. Volil se bo novi župan in podžupan.

(Vabilo v „Sokolov“ jourfixe), kateri bode denes soboto dne 29. aprila t. l. v Šrejnjerjevi pivarni (sv. Petra cesta). — Začetek ob 8. uri zvečer. — P. n. gospodje pevci in Sokolovci prošeni so, da se ga blagovolé v obilnem številu vdeležiti. — Med drugim pride razgovor ta večer tudi izlet o Binkoštih v Zagreb.

Odbor „Sokola.“

(Narodna slovesnost.) V 92 šte. „Slov. Naroda“ sprožila se je misel, naj se to poletje na Notranjskem osnuje velika národna slovesnost na príd národnemu domu. itd. Najbrže se o tem (kar še natanko poročim) konečno domenimo 7. maja na Rakeku, ker bode isti večer veselica v Cirknici. Utile dulci... Vzor „národnega doma“ in njegovega izvršenja razširjevanje národne zavesti itd. je polje, kjer smo vsi zavedni rodoljubi ene misli in ene dolžnosti — brez razliknosti starosti in stanul

(† Fr. Štrukelj.) Umrl je včeraj v spodni Šiški občeznani in spoštovani hišni posestnik g. France Štrukelj. Ranjki je bil podpredsednik Šišenske čitalnice ter odbornik od začetka njenega delovanja. Bil je jako národen in značajan mož, kakoršnih se malo nahaja in taki bi morali vsi biti. Šiškarji, posnemajte ga! Pogreb bode v nedeljo ob 4¹/₂ uri popoldne. R. I. P.

(Pogreba častnega meščana g. Maliča) udeležilo se je zadnji četrtlet mnogo odličnega občinstva.

Razne reči.

— Otroka krstiti se branijo. Čevljar Benedikt Märkel je 3. oktobra pri c.

kr. okr. glavarstvu na Českem naznanil, da iz katoliške cerkve izstopi, in ne pristopa h kaki drugi v Avatriji javno priznani veri. 11. oktobra mu je bila hči rojena, roditelja jo nista pustila krstiti. C. k. okrajno glavarstvo jima je ukazalo otroka krstiti, namestnija v Pragi je rekla, da ni postavnega vzroka za to. Ministerstvo bogočastja in uka je ukazalo otroka krstiti, ker so stariši iz katoliške cerkve izstopili, a drugam ne pristopili. Zoper to je bila vložena pritožba upravnemu sodišču na Dunaji, in to je izreklo: postava ukazuje le, naj bodo otroci te vere, kakor stariši, ako stariši niso pri kaki verski družbi, mora se tudi z otrokom tako ravnati, gosťó-ka nima pri tem drugega opraviti, nego da ukaže, otrok naj se v krstne bukve vpiše, kakor postava ukazuje (tedaj za brezverskega). Mar li je to prav? Mi mislimo, da reč je vsa drugačna, ako so starši katoliško poročeni, ali liberalen zakon sklenili; tedaj morajo tudi nasledniki drugačni biti.

— Rudokopi v Duxu so napravili te dni velik shod, da se dogovoré o svojih razmerah. Prišlo je na tisoče delaycev, pa tudi vojaška straža. Največ so se delavci pritožili čez blagajnico oskrbnitstva, ktera jih oskrbljuje z živežem. Zahtevali so, naj se ta reč postavi pod državno nadzorstvo. Nadalje so zahtevali, da delo ne sme dalje trpeti, ko osem ur na dan, in da so ob nedeljah ne sme delati, in ako se dela, naj se to delo dvojno plača. Nadalje, da se mora plača stalno določiti, da se otroci spod 16 let ne smejo v delo jemati, da se morajo v rudokopih nastaviti nadzorniki, ki se morajo voliti od delavcev ter popolnem neodvisni b. ti, pa na to gledati, da se delavcem ne bo kaka krivica godila; zavolj tega morajo imeti prost ustov v vse jame. Slednjic so zahtevali, da se noben delavec ne sme odpustiti, razun če je kaj zakrivil in bil po sodnji kaznovan. Vladni komisar je obljubil, da bo te želje predložil, in delavcem prigovarjal, naj začnejo zopet delati. Ti so pa odgovorili, da obljubam nič ne verjamejo, in da hočejo imeti kako garancijo, prej ko bodo delo pričeli, da se bo njihovim željam ustreglo.

— O požaru „Ringtheatra“ se je danes začela pred starešinstvom deželnega sodišča, v to odbranim tožba zoper obtožence pri požaru. — Sodisce je sestavljeno iz štirih svetovalcev deželne sodnije. Državni pravnik dr. pl. Pelser je tožnik. Zatoženih je osem oseb, razdeljenih v dva oddelka, vsak ima svojega zagovornika. Ko se je seja pričela, bra'a se je najprej obtožba. Obravnava bode trajala več dni. Vendar občno mnenje zahteva nekako zadostenje; se bode pa že dobil kak Jonas, katerega bodo vrgli v razburjene valove.

Karlovi Vari.

P. t. gg. členom banke „Slavije“.

V hiši banke „Slavije“ št. 484 v Karlovih Varih (v Panoramastrase in mestnem parku), blizu svetočno znanim vrelcem in kopeljem dali smo za člene in zastopnike bankine upraviti **lepe gostilnične sobe**, ki se oddajajo prav po cení.

Te sobe oddajajo se, kolikor je to mogoče, tudi nečlenom. Natančna sporočila o cenah sob z vsem pripadajočim (postrežbo, perilom itd.), o kopalniških taksah in vsem ostalem, poda na zahtevo

glavno ravnateljstvo

„SLAVIJE“

vzajemno zavarovalne banke v Pragi.

I. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.